

Adressater etter liste

Vår referanse: 214006
Arkivkode:
Saksbehandler: Janicke A. Giæver
Deres referanse: 21/02459
Dato: 19.10.2021

Forespørsel om tilbud på KS FoU-prosjekt nr. 214006 «Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre».

KS ønsker tilbud på et prosjekt, som skal bidra til å spesifisere og oppsummere hovedutfordringer i kommunesektoren når det gjelder bærekraftig arealforvaltning. Prosjektet skal oppsummere de viktige utfordringene for norsk arealforvaltning. Det skal ut fra dette peke på og drøfte mulige virkemidler som kan tas i bruk for å bidra til mer bærekraftig arealforvaltning langs tre akser:

- Kunnskap i beslutningsprosessene
- Økonomiske virkemidler
- Regulatoriske virkemidler.

Bakgrunn for prosjektet

Gjennom FN har Norge vedtatt mål om både å stanse tap av naturmangfold og redusere utslipp av klimagasser. Samtidig er trenden i Norge og globalt stadig negativ både når det gjelder utviklingen for klima og natur. Det finnes klare sammenhenger mellom de to krisene. I 2019 kom de to foreløpig siste *temaspesifikke* oppdateringene fra FNs klimapanel (IPCC), som berører utviklingen av klimaendringer knyttet til hhv. land¹ og hav og is². I tillegg kom en rapport fra FNs naturpanel (Ipbes)³. De tre rapportene er tydelige på at flere hensyn må sees i sammenheng dersom vi skal oppnå en bærekraftig forvaltning av klima og natur.¹ KS ba etter dette forskerfellesskapet Ciens om å lage [et syntesenotat fra disse tre rapportene](#) og samtidig se på relevante virkemidler for kommunal håndtering av klima- og naturutfordringer.

Av notatet går det klart fram at velfungerende økosystemer er essensielle for å bremse klimaendringene, og klimaendringer må bremses for å kunne bevare naturmangfoldet på lang sikt. Etter dette har de to FN-panelene i juni 2021 for første gang gjennomført en felles workshop om hvordan takle de to krisene i sammenheng og hva de innebærer av sosiale påvirkninger. Her slås det bl.a. fast at ingen av krisene vil bli løst uten at de håndteres i sammenheng⁴.

KS har i tillegg fått utarbeidet en rapport [om samspillseffekter i lokal klima- og miljøpolitikk](#), der det bl.a. fremgår at det er betydelige mangler i samspillet mellom ulike politikkområder i

¹ IPCC (2019). Climate change and land: an IPCC Special Report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems. Cambridge, United Kingdom og New York, NY, USA: Cambridge University Press

² IPCC. (2019). IPCC Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA: Cambridge University Press.

³ IPBES. (2019). Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Bonn, Tyskland.

⁴ Biodiversity and Climate Change – scientific outcome. IPBES-IPCC workshop June 2021, 230 p.

beslutningsprosessene på alle forvaltningsnivåer⁵. Dette har betydning for beslutningsgrunnlaget for arealbruksendringer og dermed også grunnlaget for en bærekraftig arealbruk.

Også EU er opptatt av arealbruksendringer som kilde til klimautslipp og tap av uberørt natur. Som del av oppfølging av Paris-avtalen, og "EUs grønne giv", vil Norge måtte rapportere på klimautslipp fra arealbruksendringer til EU.

For at arealpolitikken skal være en del av de løsninger som møter utfordringene klimaendringer og naturtap gir, trengs nye virkemidler. Ciens-notatet spesifiserer nærmere pedagogiske virkemidler (utvikling og bruk av kunnskap), økonomiske virkemidler og juridiske virkemidler som veier å gå videre. Ciens bygger blant annet på konklusjonene i evalueringen av plan- og bygningsloven (2018) om at loven ikke i tilstrekkelig grad sikrer natur og klima i lokale planpraksiser.⁶ Samtidig er det i plan- og bygningslovsystemet at handlingsrommet for å skape positivt samspill for mer bærekraftig arealbruk ligger²

Mål med prosjektet

Prosjektet har et utgangspunkt i KS rolle for å gi kommunesektoren gode rammevilkår til å utføre sine samfunnsoppdrag. Det skal gi et bedre grunnlag for å bestemme hvordan KS skal jobbe for å møte medlemmenes behov som gjelder utfordringer i arbeidet med en bærekraftig arealforvaltning. Et utgangspunkt for prosjektet er erkjennelse av et økende alvor i arealutfordringene, som følge av at stadig mer natur bygges ned også i Norge. Denne utviklingen samsvarer med den generelle utviklingen på globalt nivå på tross av FNs mål om å stanse tap av naturmangfold. Hovedspørsmålet i prosjektet er hvilke nye og forsterkede virkemidler som kan være aktuelle for å møte utfordringene knyttet til bærekraftig arealforvaltning.

Dette prosjektet skal bidra til å tydeliggjøre hva en bærekraftig arealforvaltning er i praksis. Det er imidlertid nødvendig å si noe om hvordan vi forstår begrepet: I KS tar vi utgangspunkt i at en bærekraftig arealforvaltning legger naturens lover og virkemåte til grunn og er til gagn for nåtidige og fremtidige generasjoner. Vi legger FNs bruk av begrepet til grunn og viser særlig til klimapanelets spesialrapport om landarealer og naturpanelets siste statusrapport (2019) 3. Nærmere bestemt handler det om forvaltning og bruk av natur- og arealressurser, inkludert jord, vann, dyr og planter. En bærekraftig forvaltning av disse ressursene er egnet til å imøtekomme skiftende menneskelige behov. Samtidig sikrer en bærekraftig arealforvaltning det langsiktige produktive potensialet til disse ressursene, og opprettholder deres miljøfunksjoner. Bærekraft har en miljømessig, sosial og økonomisk dimensjon. De økonomiske og sosiale dimensjonene hviler på naturens evne til å reprodusere menneskenes livsgrunnlag

Prosjektet bør ha som siktemål å finne en *inngang* til dialog om å videreutvikle KS-politikk om dette temaet.

Prosjektet skal bidra til å legge til rette for en åpning av en prosess i KS om mulige veier å gå, for å bidra til å møte behovet for en arealforvaltning, som møter ulike typer krav til strengere naturforvaltning.

⁵ Brendehaug, E., Groven, K., Selseng, T. og Aall. C. (2021). Samspeleffektar i lokal miljø- og klimapolitikk. Vestlandsforskning, VF-rapport nr. 4-2021, 169 s.

⁶ Hanssen, G. S., & Aarsæther, N. (Eds.). (2018b). *Plan- og bygningsloven 2008: Fungerer loven etter intensjonene?* Oslo: Universitetsforlaget.

Leveranse / rapportering

Tilbyderne i prosjektet skal gjennomføre to samlinger i nært samarbeid med KS. Til hver samling skal det utarbeides et fagnotat på grunnlag av tilgjengelig kunnskap, som deltakerne på samlingene skal diskutere og gi tilbakemeldinger på. På bakgrunn av samlingene skal tilbyderne så til slutt utarbeide ett endelig, samlet notat. Dette skal være *en* helhetlig, felles versjon av de to notatene som ble presentert på samlingene, som også inkluderer hovedelementer fra diskusjonene. Sluttnotatet skal være et egnet grunnlag for å diskutere mulige strategier i KS for å bedre kommunenes rammevilkår for å møte behovet for mer bærekraftig arealforvaltning.

Spørsmål som skal behandles i fagnotatene til samlingene og i sluttrapporten er:

- **Hovedutfordringer når det gjelder bærekraftig arealforvaltning: Hva betyr begrepet bærekraftig arealbruk i praksis?** Hva er de viktigste utfordringene for norsk arealforvaltning sett i lys av målet om bærekraft og aktuelle internasjonale forpliktelser knyttet til dette? Hva består de viktigste barrierene for kommunene i?
- **Kunnskap i beslutningsprosessen:** Hvordan kan relevant kunnskap om klima, biologisk mangfold, ivaretagelse av natur, ressursbruk og matforsyning bli tydeligere for beslutningstakere i debatter om arealbruk? Hvilke verktøy er aktuelle å ta i bruk?
- **Økonomiske virkemidler:** Hvilke hovedtyper økonomiske virkemidler kan tenkes å være aktuelle for å bidra til mer bærekraftig arealutvikling innenfor rammen av kommunalt selvstyre?
- **Rammer og regelverk:** Er det behov for endringer i plan- og bygningsloven eller tilhørende og tilgrensende lovverk?

Krav til tilbudet

Prosjektet stiller krav til juridisk, samfunnsvitenskapelig (herunder planfaglig) og samfunnsøkonomisk kompetanse. Samtidig er kunnskap om, og forståelse for naturforvaltning, viktig i prosjektet. Flere miljøer må gjerne samarbeide for å løse oppdraget for å sikre nødvendig bredde i fagkompetansen, men én av aktørene skal i så fall være prosjektleder og fagansvarlig.

Formidling er en viktig del av prosjektet. Rapporten må bygge på prinsippene som formidles på nettsiden klarspråk.no.

Tilbyder må synliggjøre god generell oppdragsforståelse og dokumentere kompetanse på feltet. Videre må tilbyder redegjøre for valg av kilder og hvordan krav til formidling og klarspråk skal imøtekommes i prosjektet. Hvordan prosjektet er tenkt organisert og bemannet skal også beskrives, inkl. fordeling av arbeidstimer pr. prosjektmedarbeider. Vi ber om at tilbudet definerer relevante /naturlige milepæler i prosjektperioden, og at de ulike aktivitetene i prosjektet angis i en fremdriftsplan. Kostnadene for prosjektet inkl. mva. skal spesifiseres på aktiviteter.

Vi ønsker referanser til tidligere gjennomførte oppdrag som har relevans for gjennomføring av oppdraget, og som dokumenterer tilbyders kompetanse på temaområdet. Prosjektet skal ha en faglig prosjektleder, og korte (maks tre siders) CV-er for alle deltakere i prosjektet skal vedlegges.

Det skal oppnevnes en egen referansegruppe i prosjektet, som skal være deltagere på de to samlingene som skal arrangeres. Prosjektgruppen skal opprettes i samarbeid med KS. Det er ønskelig at oppdragstaker legger opp til 2-3 møter med oppdragsgiver i løpet av prosjektperioden i tillegg til de to samlingene som skal arrangeres. KS' standardkontrakt for oppdragsforskning (vedlagt) vil bli lagt til grunn for prosjektet.

Tildelingskriterier

Oppdragsgiver planlegger å gjennomføre forhandlinger med en eller flere av leverandørene som leverer tilbud i konkurransen. Utvelgelsen av hvem det vil forhandles med vil bli foretatt etter en samlet vurdering av tilbudets kvalitet:

- generell oppdragsforståelse, herunder beskrivelse av metodevalg ;
- tilbudt personells kompetanse og erfaring med temaene i prosjektet;
- prosjektets organisering

Prosjektmedarbeidernes referanser fra tidligere oppdrag med relevans for prosjektet oppgis i CV-ene til prosjektledelse/medarbeidere. Hvordan prosjektet er tenkt organisert og bemannet skal også beskrives, inkl. relativ fordeling av arbeidstimer pr. prosjektmedarbeider. Totalkostnadene for prosjektet skal spesifiseres på aktiviteter. Tilbydere må levere skatteattest, ikke eldre enn 6 mnd.

Rammer for oppdraget

Økonomiske rammer for oppdraget vil være inntil NOK 500 000 inkl. mva. Tilbudet må inkludere alle kostnader som er nødvendige for å gjennomføre prosjektet. KS dekker utgifter til lokale og reiseutgifter for eksterne deltakere til samlingene (tilbyder dekker egne). KS stiller også personalressurser til disposisjon for å forberede og gjennomføre samlingene.

Vi ber om tilbud på prosjektet innen **16. november kl. 15.00** per e-post til fagansvarlig Halvard Læg Reid (halvard.laegreid@ks.no) og FoU-ansvarlig Janicke Giæver (janicke.anne.giever@ks.no), med kopi til ks@ks.no. Det legges opp til samtaler med aktuelle tilbydere den 30. november og 1. desember, i tidsrommet 8.00-12.00. Vi ber tilbydere holde av disse datoene/tidene inntil videre. Indikér gjerne når tilbudet sendes hvilken dag som passer, i tilfelle det blir aktuelt med samtale.

Etterprøvnbarhet

KS er ikke omfattet av Offentleglova.

Leverandører som har deltatt i konkurransen gis likevel rett til innsyn i medhold til prinsippene om etterprøvnbarhet og gjennomsiktighet i anskaffelsesloven § 4. Eventuelle innsyn i tilbud og anskaffelsesprotokoll vil ikke bli gitt før meddelelse om valg av leverandør er foretatt.

NB! Ved innsendelse av tilbud, vennligst påse at dere får bekreftelse fra KS om at tilbudet/forsendelsen er mottatt. Ta kontakt med FoU-ansvarlig pr. epost, dersom mottaket ikke blir bekreftet.

Adressatliste

Agenda Kaupang
Asplan Viak AS
BI
BDO
Cicero
Ciens
Deloitte
ECON
Fridtjof Nansens institutt
Frisch-senteret
Holth og Winge AS
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen på Vestlandet
Høgskulen i Volda
Høgskolen i Østfold
ideas2evidence
Institutt for samfunnsforskning
KS konsulent
Menon Economics
Møreforskning AS
NIFU
NIBR
NINA
NORCE
Nordlandsforskning
Nord Universitet
NORSUS
NTNU Samfunnsforskning AS
NTNU Senter for økonomisk forskning (SØF)
OsloMet, samf.vit fakultet, seksjon for FoU
Oslo Economics
Oxford Research
PriceWaterhouseCoopers
Proba Samfunnsanalyse
Rambøll Management Consulting
SINTEF Community
SNF - Samfunns- og næringslivsforskning AS
SØA - Samfunnsøkonomisk analyse
Telemarksforskning
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger

Universitetet i Sørøst Norge
UiT Norges arktiske universitet
Vestlandsforskning
Vista Analyse AS
Østlandsforskning